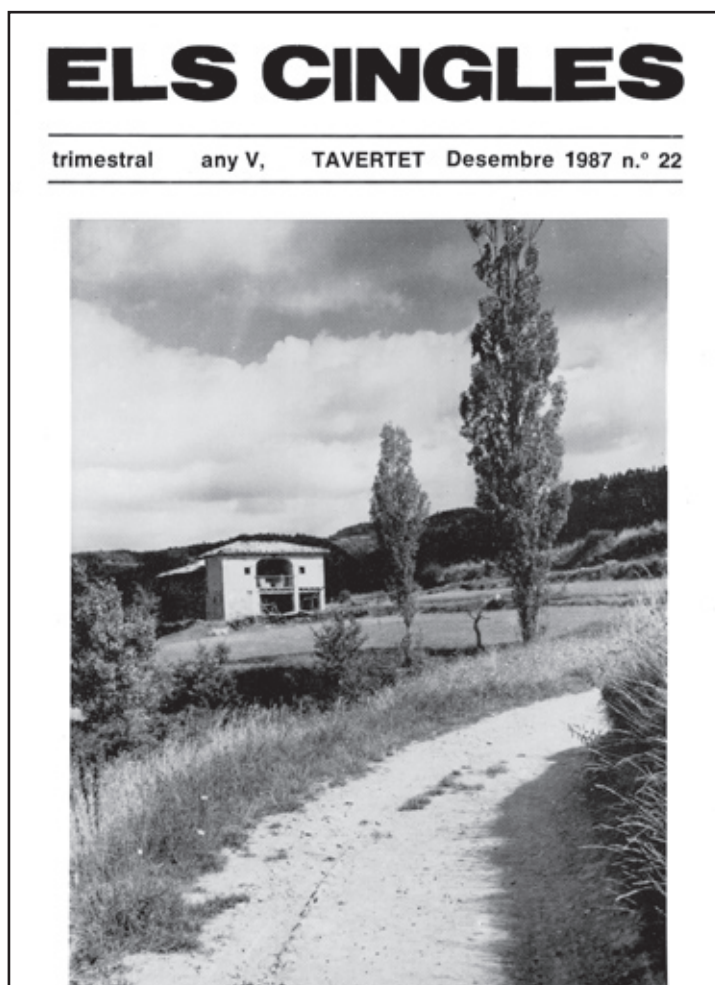

UN PAGÈS DE TAVERTET - II

El nostre amic, aquell pagès de Tavertet, a més de les seves preocupacions per la família i la feina, ja de ben jove havia tingut inquietuds culturals. Un bon dia, ja de gran, va fer amistat amb un senyor noble i instruït, escriptor amb diversos llibres publicats. En una ocasió en què van estar parlant molta estona, l'amic li va explicar que ell els dies de festa es passava la tarda escrivint, perquè, va dir, tot el que queda escrit sobre els pobles perdura, però el que no s'escriu, resta oblidat. Llavors el Pagès va pensar que sabia moltes coses del seu poble, de Tavertet. Anècdotes i històries que li havien explicat els seus pares i d'altres que ell mateix havia viscut, i va considerar que també podria escriure alguna cosa per tal d'ocupar el temps en treballs culturals, històries atractives que així no quedarien en oblit, romandrien en el temps i els que vinguessin després en podrien gaudir.

Portada de la revista Els Cingles, amb una fotografia de Can Casals (Tavertet), feta per Joan Sarriàs

Ben aviat va agafar paper i llapis i va fer un recull d'histories i fets anecdòtics que havia sentit contar a casa i a gent gran del poble. Tot seguit ho va ensenyar a l'amic que li havia donat la idea, que en llegir-ho va estar molt content i ho va valorar molt. El Pagès, però, atrafegat per la feina del forn, la família i el seu petit negoci, va passar força temps sense pensar-hi fins que un bon dia tornà a donar un escrit al seu amic. Aquest ho va trobar molt bé i li va dir que seria una llàstima que, amb algun altre petit treball més, no es pogués publicar com a part de la història del poble.

En una altra ocasió en què es van tornar a veure, l'amic li manifestà que estaria molt bé que al poble de Tavertet s'hi publicués una revista. Potser trobarien companys per tirar el projecte endavant i el poble tindria una eina adient perquè tothom pogués explicar les seves rondalles i acudits, com també expressar la seva manera de pensar i altres coses. Fóra un bon element cultural per a aquells que se'n volguessin aprofitar.

Aviat van parlar-ne amb alguns amics als quals va semblar molt encertada la idea i van posar mans a l'obra. Primer de tot calia donar un nom a la revista, que van triar entre tots: "Els Cingles" o "els Aires de Tavertet". Va guanyar com a títol "Els Cingles", amb el nom de Tavertet com a referència del seu origen. En total es van aplegar set companys i van acordar que cadascun faria un article. El Pagès ja el tenia escrit i pensava què més podria escriure... El grup de companys el va animar ja que era el que sabia més coses del poble i de la comarca, i era cert: era pagès i carboner entre altres coses, i tenia moltes aficions tal com anirem veient.

La revista es va iniciar l'any 1979 i els primers anys en sortiren tres números anuals, però amb el temps els components del grup van anar marxant i va arribar el moment, cap als anys 90, que tan sols en sortia un a l'any. El Pagès es quedà gairebé sol, amb un company

que només el podia ajudar una mica a l'hora de muntar el número i prou, i així li calgué anar a repartir la revista als llocs de venda i alhora buscar gent que fessin articles per tal de poder tirar endavant la publicació.

Fent un incís, recordarem que el setmanari *Ausona* durant una època guardonava cada any deu persones que s'haguessin distingit per alguna cosa. Un any, gràcies al seu amic, el Pagès va ser un dels guardonats amb una medalla, que va rebre de mans de l'alcalde de Vic.

Quant a la revista, va venir un dia que va tenir la col·laboració d'un bon amic de Barcelona amb casa al poble, que l'ajudava a muntar els números de la revista i li feia els rebuts dels subscriptors, i així anava millor. Més tard van venir a Tavertet més persones, també de Barcelona, interessades per la revista i molt decidides, i s'hi van posar a treballar. Aleshores el Pagès els va dir que plegava, però que seguiria col·laborant-hi amb articles mentre trobés matèria. Va plegar satisfet pel que havia fet des de la fundació d'*Els Cingles*, ja que d'articles seus de la revista se n'han publicat dos reculls, en dos llibres: *Tavertet, cent anys d'història* (1989), amb una nova edició el 2001, i *Tavertet i els seus verals* (1993). De fet, dels articles que resten publicats a la revista se'n podria fer encara un altre llibre. També, juntament amb Ramon Vinyeta, va ser coautor de l'opuscle *El Collsacabra. Tavertet* (1990), i amb Anna Borbonet, de Barcelona, es publicà el llibre *Tavertet, el seu terme i els seus noms de lloc* (1999). Cal afegir que un bon dia els nous dirigents de l'associació "Amics dels Cingles de Collsacabra" li van organitzar un extraordinari homenatge en el qual va assistir tot el poble i molts amics de diferents contrades, i el van obsequiar amb una placa en reconeixement a la seva tasca dedicada a la revista *Els Cingles de Collsacabra*, cosa que els agrai cordialment.

Quan ja tenia 50 anys o més va agafar la dèria de la fotografia; ja feia temps que li agradava, però a causa de la feina no s'hi podia dedicar. De primer, entre altres coses, va fotografiar to-

tes les cases del municipi, a dues o tres cares. Com que un bon amic li va ensenyar a revelar, ell mateix s'ho feia, i després les posà en un àlbum amb el seu nom actual. Li va agradar tant que tot seguit va fotografiar tots els portals de les cases del poble i també algunes finestres interessants i els esgrafiats. Igualment ho posà en un àlbum amb els noms actuals i també els que tenien l'any 1857. Però la cosa no va acabar aquí, ja que va pensar que amb l'ajuda d'alguns dels fills podria fer alguna cosa atractiva que li fes il·lusió, com un treball sobre ocells, però ho trobà massa difícil i amb poca capacitat per fer-ho. Llavors va pensar en les plantes i les flors. En va parlar amb un amic que li va dir que precisament quan era estudiant s'hi havia dedicat, però que amb la feina no podia fer-ho i que li deixaria els llibres que tenia sobre el tema. Així

Una mata de satalies (Narcissus poeticus), a la vora del torrent del Gorgàs.

Foto: El Pagès de Tavertet

Una estranya arrel de boix penjada del sostre, que sembla una mena de serp, i al fons, uns gravats sobre fusta, a la casa del Pagès.

Foto: Lluís Gonzàlez

va ser, quan va arribar la primavera ja el tenim aprofitant les hores lliures darrere les flors; a cada flor diferent que trobava consultava els llibres. Aviat va haver de comprar més llibres, ja que ell buscava les plantes dintre de tot el terme de Tavertet per tenir així una idea de la seva flora i, a més, comptant que el terme va des de tocar el pantà de Sau, vora l'indret de Sant Pere de Casserres, a uns 500 m d'altura, fins al pedró de Rajols a 1194 m, cosa que fa que hi hagi una gran varietat de flors i que a cada nivell s'hi criïn plantes diferents. Per altra banda, aquest terme compta amb una part de terreny de solell i cingleres i una altra de muntanya i obaga i això fa que s'hi trobin una gran diversitat de plantes, des de les que es troben en terrenys mediterranis a les de terrenys alpins.

Una mostra de la col·lecció de fòssils del Pagès.

Foto: Lluís Gonzàlez

Un bon amic seu li va regalar un llibre de plantes medicinals, el *Dioscòrides renovado*, de Pius Font i Quer, un gran estudiós de les plantes. Amb els seus petits coneixements i gràcies a aquest famós llibre, al Pagès va fer el possible per identificar les plantes medicinals, unes dues-centes, tot i que admet que algunes poden estar equivocades. S'hi va dedicar uns anys, llucant dies i hores en aquesta matèria, i les col·leccionà per les seves qualitats medicinals, amb el nom vulgar i el científic, família a la qual pertanyien i la referència de Font i Quer, on s'especifiquen les seves qualitats. Les plantes que no va poder qualificar com a medicinals sumaren unes tres-centes, les quals

també classificà. A més aplegà una col·lecció d'orquídiades amb el seu nom, dubtós en força ocasions. De totes aquestes plantes del terme de Tavertet en guarda les diapositives en bon estat. El nostre pagès reuneix així diapositives de flors, cases, paisatges –només de postes de sol en té més de 150!–, persones, festes, indrets destacats etc, amb un total d'unes 3.700 diapositives, i té a més un nombre semblant de fotografies en blanc i negre, amb els seus clixés. Fou, doncs, un aficionat tardà a la fotografia però força aprofitat.

També s'ha interessat per l'arqueologia; en les seves passejades sempre va amb la vista a terra per veure què descobreix. Així mateix, l'atrauen la història i la prehistòria; de vegades treballant al camp trobava trossets de terrissa antiga. De fet, en aquestes contrades hi ha restes prehistòriques, com balnes antigues que foren habitades i alguns dòlmens. Un dia anant per un camí per on havia passat una màquina excavadora s'adonà que aquesta havia trencat en part una gerra de terrissa. La troballa li va fer il·lusió i intentà buscar una part sencera, però estava tota troscejada. Ho va fer saber a un amic seu, l'arqueòleg Miquel Molist, que va programar unes excavacions a l'indret; el permís, però, trigà dos anys. El Pagès, quan tenia temps, passejava pels camins oberts al bosc i de vegades trobava restes antigues: fragments de terrissa, unes moles, un forn... Un bon dia, que com molts, acompanyava Quirze Parés a descobrir balnes que havien estat habitades, en ser al pla del Castell i en passar per l'indret de la Muralla li va cridar l'atenció un trosset de terrissa a terra, que tenia un dibuix molt especial. En Quirze Parés va dir-li que podia ser una peça interessant i en copià el dibuix per mostra-la al doctor Junyent, de Vic, ja que preferia que el Pagès guardés el trosset en un lloc segur. Quan es van tornar a veure, en Quirze Parés li va poder dir que, segons Mn. Junyent, aquella terrissa podria ser de l'època del neolític. Llavors el Pagès va anar amb el magall a l'indret de la troballa, i va recollir més terrissa i fins i tot una barreta de bronze. Així van saber que aquell lloc era una muralla de veritat. Els arqueòlegs que aleshores exploraven les tombes de Collsavenc hi van fer unes cales i van bai-

jar fins a tres estrats del temps dels íbers, i ho van deixar per continuar-ho en una altra època.

El Pagès va estar molt content d'aquest descobriment fet a Tavertet, el seu poble i el poble dels seus pares. Així doncs, es va animar a rondar pels termes de les Baumes, la Perereda, el Crous i la Corbera. La terrissa aplegada la recollia en bosses amb el nom exacte de l'indret on l'havia trobada i la portà al Museu del poble, i en va donar coneixement al seu amic arqueòleg.

Dut per la seva gran curiositat, una altra de les diverses aficions d'aquest pagès va ser la de recollir fòssils. De menut, quan anava pel bosc o pels camps tot guardant les vaques i trobava alguna pedra d'aquelles que s'assemblen a un cargol o a una petxina, li feia molta gràcia, i se l'enduia a casa, encara que no sabia pas què representava. Quan va ser més gran va saber que en una època molt remota aquesta muntanya havia estat mar i aquelles pedres eren peixos o petits animals fossilitzats. Un bon dia va trobar una cosa que semblava ben bé un bec d'ocell. Ho va ensenyar a uns geòlegs que va conèixer i li van dir que era una dent de tauró i que per tant Tavertet havia estat lloc de taurons. Va anar aplegant més fòssils ja que venia molta gent de fora a buscar-ne, i en va fer una bona recollida, fins i tot trobà algun cranc. A més, va comprar un llibre sobre aquesta matèria i va fer-ne una petita col·lecció. Els va ensenyar a uns senyors entesos en el tema i li van dir que estaven ben classificats per la família, però que caldria assegurar el gènere. Amb tot, ell estava satisfet, encara que algun, gravat a la pedra, ningú no li ha pogut dir de quina espècie es tracta.

En una ocasió va tenir relació amb un senyor, barber retirat, que es dedicava a buscar arrels de boix i de bruc amb formes rares que després polia i feien molta gràcia. Li'n va mostrar una bona col·lecció i al noi li van agradar molt i va pensar que ell també ho podria fer. Així, un dia anant pel bosc va veure una arrel de forma estranya, com si fos un llargardaix. Un cop esporgades les branquetes i polida, va trobar ben del seu grat aquella bèstia tan rara. Sovint,

*Un bell treball d'unes panotxes de blat de moro esculpides en fusta.
Foto: Lluís Gonzàlez*

doncs, i en una època en què van obrir moltes carreteres de desboscar i arrencaven els boixos, anava a caminar pel bosc i trobava arrels retorçades de tota mena. Les polia i les deixava amb una forma imaginària, de bèstia rara. La gent les hi volia comprar, però ell només les ensenyava i no les volia vendre si no era per necessitat, ja que així tenia el gust de poder-les mostrar. En va portar una bona colla al Museu del poble, perquè a casa en tenia cap a un centenar.

No és això sol el que ha fet d'artesanía el nostre pagès. A la seva botiga, entre els objectes de record hi havia un bust del bandoler Serrallonga que va idear un torner de Torelló. Llavors el Pagès va pensar que podria provar de fer també un Serrallonga gravat sobre fusta. Li va sortir molt bé i aleshores va fer altres objectes de fusta amb motius diversos: personatges, les quatre estacions de l'any, una parella de bous i la carreta, el campanar del poble, un pagès i una pagesa dits els taverterencs, cases de pagès, alguna església i unes panotxes de blat de moro que semblaven naturals, entre d'altres temes, fins aplegar més de seixanta peces. Tot això ben segur que li comprarien i potser li pagarien bé, però tampoc no ho vol vendre, més aviat n'ha fet obsequi a familiars i amics.

El Pagès